

BUDAPEST HANGVERSENYTERMEIBEN

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR évről évre szívesen látott vendége a budapesti hangversenyéletnek: alaposan előkészített, lelkiismeretes művészi munkáról tanúskodó produkciói mindannyiszor megörvendeztetik a közönséget. Idén a népszerű zenekari esték sorozatában kapott helyet a miskolciak koncertje. Hangversenyüket teljes egészében Beethoventől műveinek szentelték. A műsort ismertető Lukin László múltat idéző szép szavait ékesszólóan toldotta meg a miskolci zenekar tette, amely a mai Magyarországon gondtal ápolta és virágzó Beethoven-kultúrára vall. Mura Péter, az együttes karnagyja, kiváló pedagógiai érzékű muzsikusként, akinek zenekarnevelői ambíciója elsősorban a korrekta hangszertudás és megbízható együttes játék, ezen túlmenően pedig a klasszikus-romantikus repertoár kialakítására irányul. Mind a *Prometheus-nyitány*, mind a *III. szimfónia* előadása a karmester e törekvéseinek sikerét bizonyította. Jól hangzó, tisztán tagolt, értelmes és kiegyensúlyozott előadásában csak az *Eroica* Gyászindulója tűnt nagyon is „stramm” menetelésnek.

Nyitány és szimfónia között a *G-dúr zongoraverseny* hangzott el Zempléni Kornél előadásában. Zempléni évtizedek óta érlelődő produkciója ez a koncert, amelyhez nyilván különösen bensőséges kapcsolat vonzza. Nem csoda, ha a zongoraművész töprengő, vívódó intellektusához oly közel áll ez a versenymű, amely műfaját tekintve voltaképpen nem is igazi szólókoncert, hanem valahol félúton áll a kamarazene és a szimfónia között. A zongora itt inkább tűnődő vallomás hangján szól, vagy alkalmazkodón harmonizál az együttesrel. Ennek a kettős szerepnek kellő súlyát, fényt biztosítani még azok sem mindig tudják, akik a versenyműben a vallomás intim hangjára rátaláltak. Zempléni Kornél játékából is a szuverén csillogást hiányoltuk olykor, egészében azonban mélyen átértett és gondosan kidolgozott előadása megérdemelte a közönség lelkes tapsait.

A SEBESTYÉN VONÓSNÉGYES, fiatal és máris jelentős hírnevű kamaraegyüttesünk Alban Berg *Lírikus szvitjének* előadásával örvendeztette meg a Zeneakadémia kistermének közönségét. Ez a nagyszabású vonósnégyes-fantázia a *Wozzeck* és a *Kamarakoncert* szomszédságában, azok után alig két esztendővel, 1927-ben keletkezett, nyilvánvalóan Zemlinsky (akinek a vonósnégyes ajánlása szól) *Lírikus szimfóniájának* hatása alatt. A szvit hat tételéhez Berg különös, tömörségükben is sokatmondó előadási utasításokat fűzött, a tempójelzés mellett egy-egy szóval utalva atmoszférájára. Ezek az utasítások indíthaták arra Berg egyes régebbi műveit, hogy a vonósnégyes-szvitben látens operát véljenek. A mű nem mindennapi expresszivitása azonban nem sugall feltétlenül színpadi kapcsolatot: ez a túlfeszített kifejezés nem hat színpadiasan, ellenben nagyon is anyagszerű, eredendően négy vonóshangszerre elgondolt zenében nyilatkozik meg. A kortársakat feltehetően a szorongásnak, a gyógyíthatatlan magánynak és kétségbeesésnek a hangja döbbsentette meg, azért próbálták színpadi képzetekkel társítani ezt a művet. Pedig a Trisztán-utalás sem drámai, inkább filozófiai jelentéstartalmat hordoz Berg *Lírikus szvitjében*, amelynek befejező tételéről hadd idézzük e helyt Pernye András könyvének szavait: „Mintha minden hangért külön kellene megharcolni, mintha már semmi sem adódna könnyen, boldogan. S ebben a világban már a Trisztán-megoldás is lehetetlenné válik. Mintha Berg készakarva adná a kezünkbe a kulcsot a dodekafón szerkesztés megértéséhez: ez a — legalábbis bergi értelemben — szigorú tizenkétfokúság törésmentesen fogadja magába a *Trisztán és Izolda* fő motívumát, mint valami ugyanazon töről fakadt har-

móniai és melódiai konstrukciót, de főként jelentést.”

Ami a Sebestyén-vonósnégyes előadását illeti, az technikailag gördülékeny, sőt virtuóz volt. A mű mondanivalóját ők azonban elsősorban a valóban lírikus momentumok kifejezésében látják, a megoldhatatlanul tragikus érzékeltetése egyelőre hiányzik művészi eszközeik tárából. Ez a hiány éppen zárótétel mácsolásánál vált érezhetővé: a hangszerelés artisztikus erőtlenedését, a hangzás fokozatos elfogyását nem kísérte a kívánt döbbenetes hatás. Mindez nem csökkenti nagy és jelentős művészi tettük értékét: reméljük, hogy ezt a ritkán hallható remekművet a jövőben repertoárjukon tartják.

A hangverseny első felében Sebestyén Ernő, Fias Gábor és Devich János Mozart csodálatos kései alkotását, a vonóshármasra írt *Esz-dúr divertimentót* szólaltatta meg. Az együttes erőteljes, friss hangja bizonyára egyike volt azoknak a tényezőknél, amelyek hozzásegítették, hogy a müncheni kamarazenei versenyen első díjat nyerjen. A Sebestyén-trió egyaránt elemében volt, akár a megnyitó szonáta-tétel remekét, akár az elbűvölő lassú második tételt adta elő; hangulatosan formálta meg a két menüetett és a közöttük felhangzó variációs tételt is, és mindezt betetőzte a finálé mámoros illatú tavaszshivogató rondójával.

ERDÉLYI MIKLÓS vezényelte a MÁV Szimfonikus Zenekarát azon a hangversenyen, amelynek műsora egy ritkán hallható Bartók-zongoraversenyt és egy barokk mise magyarországi bemutatóját ígérte. Mindkét rendkívül igényes vállalkozás igen jól sikerült. Bartók *Második zongoraversenyét* Antal István adta elő azzal a markáns és tömörségében meggyőző értelmezéssel, amely zongorajátékát általában jellemzi. A mű első tételén még érezni lehetett a zenekarban az első számnál szokásos tétováságot, de már a lassú tétel áttört hangszerelésének varázsa töretlenül érvényesült az együttes játékában és az est további során a MÁV Szimfonikusok kitűnő formában muzsikáltak.

Cavalli *Koncertmiséjének* hallgatásához pompás előtanulmányt nyújtott az évad elején bemutatott Monteverdi-vecsernye: Cavalli ugyanis Monteverdi tanítványa volt és utóda a Szent Márk bazilika karnagyi állásában. A mise néhány megkapó szépségű dallamában könnyűszerrel ismertük fel Monteverdi melodikáját, bár Cavalli ezt a márványba faragott stílust a maga módján lazította fel szimmetrikusabb dallamképletekkel, táncszerűbb ritmusokkal. A kettős előad-apparátus (két zenekar, két kórus és két szólistacsoport) hangzása illúziót kelteve idézte fel a Szent Márk bazilika egykori zenészeinek és énekeseinek páros elhelyezését és megszólaltatását: olykor szinte kupolaként csukódott össze fejünk felett a két szélső szólam találkozása. A Baross Gábor igazgatása alatt működő *Egyetemi Énekhar* rendkívül lágy hangzású, muzikális és stílusos énekével az előadás jelentős oszlopa volt. Kevésbé egységes benyomást keltett a fiatal szólisták népes együttese, amely sem hanganyag, sem énektechnika tekintetében nem bírható azon szinten. Közreműködésük méltánylásul soroljuk fel neveiket: Fejér Zsuzsa, Takács Klára, Varsányi Mária, Zsigmond Gabriella, Prévoz János, Keönch Boldizsár, Németh Gábor, Hantos Balázs.

A tanulságos és élvezetes produkció fő érdeme Erdélyi Miklósnak, aki izzó lelkesedéssel tartotta össze a heterogén együttest és szinte szemléletes plaszticitással tárta hallgatói elé mindazt az értéket, amit a XVII. század velencei muzsikája eddig jóformán csak a zenetörténeti antológiák lapjain sejtetett. Bár csak mások is fölbátorodnának Erdélyi példáján és folytatnák e kincsek felkutatását!

Pándi Marianne